

Ж ДЭРБЭНД

Газет һәфтәдә
бир дәфә чыхыр

Гүжмәти
2 рубл.

100 1920-2020
жүз ил
сизинләжик

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

№26 (98270) 1920-чи илдән чыхыр 26 ијун 2020-чи ил чумә.

12+

Тәсисчиләр: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАСИЈА НАЗИРЛИЈИ

ВӘТӘНӘ ГАЈЫДАН АЗӘРБАЈЧАНЛЫЛАРЫН САЈЫНЫН АРТЫРЫЛМАСЫНА РАЗЫДЫРЛАР

Русија Президентин Владимир Путин вә Азәрбајчан Президентин Илһам Әлиевин, Дағыстанын башчысы Владимир Василјевин вә Азәрбајчан Республикасы Баш назираинин мұавини Шәһин Мустафаевин телефон данышығы заманы вердији тапшырылғара әсәсән дәвләт сәрһәдіндән Азәрбајчан Республикасына гајыдан вәтәндашларын сајынын артмасы барәдә разылыға көлинди. Икитәрәфли ишчи групунун иши нәтижәсиндә бу күн Јараг-Газмалардан 250 Азәрбајчан вәтәндашы кечәчәк вә 450-дәк Русија вәтәндашы Русија Федерасијасына гајтарылачаг. Бундан өләвә, Дағыстан рәһбәри илә Азәрбајчан баш назираинин мұавини арасында өлдә олунмуш разылашмалара әсәсән, вәтәнләринә дәнмәсини көзләпән Азәрбајчан вәтәндашлары үчүн јашај-

ыш, јемәк шәраитинин јажшылашдырылмасы вә тибби хидмәтлә бағлы мәсәләләр тәрәфләрин биркә гәрары илә һәлл едиләчәкдир. Беләликлә, Азәрбајчан тәрәфинин Русија Фөвгәләдә һаллар назираинин Дәрбәнд бөлкәсинә өләвә саһә чадыр хәстәханасынын Азәрбајчан Республикасы Фөвгәләдә һаллар назираинин тибб ишчиләри вә психологлары илә јерләшдирилмәси барәдә гәрар гәбул едилди. Азәрбајчан тәрәфи һәмјерлиләри үчүн јемәк дә тәшкил едәчәк, јемәкханада отурачагларын сајыны артырачаг. Јемәјин јерли истәһсалчылардан алынмасы еһтимал олунур.

Хатырладаг ки, бу күн Дағыстанын Дәрбәнд шәһәриндә вә Дәрбәнд бөлкәсиндә тәхминән 650 Азәрбајчан вәтәндашынын вәтәнә гајытмасы көзләнилар.

ТӘШӘККҮР МӘКТУБУ

Русија Федерасијасынын Әмәк Гәһрәманы, Дағыстан Республикасы Дәвләт Шурасынын Фәһри сәдри Мәһәммәдәли Мәһәммәдов жүксәк мұкафат - "Достлуг" ордени илә тәлтиф едилдијинә көрә Азәрбајчан Республикасынын Президентини Илһам Әлијевә тәшәккүрүнү билдириб.

Мәктубда дејилир:

"Һөрмәтли Илһам һәјдәр оғлу.

Мәни шәрәфләндирдијинизә - Азәрбајчан Республикасынын жүксәк дәвләт мұкафаты олан "Достлуг" ордени илә тәлтиф етдијинизә көрә Сизә сәмими гәлбдән тәшәккүр едирәм.

Мән бүтүн ичтимаи-сијаси фәалијәтим дәрүндә Дағыстан вә Азәрбајчан халглары, Русија Федерасијасы вә Азәрбајчан Республикасы арасында өнәнәви гардашлығын вә достлугун мөһкәмләндирилмәси үчүн вар гүввәмлә чалышмышам.

Мәнә Сизин даһи атаныз, јени Азәрбајчанын баниси вә үмуммилли лидери һәјдәр Әлијевлә ишләмәк вә достлуг етмәк хошбәхтлији нәсиб олуб.

Сиз онун ишләрини лајигинчә вә уғурла давам етдирирсиниз. Әмәксевәр Азәрбајчан халгы Сизин рәһбәрлијинизлә өлкәнин социал-игтисади вә сијаси инкишафында бәјүк уғурлар газаныб.

Сиз Русија Федерасијасы илә достлугун мөһкәмләндирилмәсинә јөнәлмиш сијасәтиниз вә фәалијәтиниз илә өз халгынызын, дағыстанлыларын вә русијалыларын нәзәриндә бәјүк нүфуз газанмысыныз.

Һөрмәтли Илһам һәјдәр оғлу, Сизә вә Азәрбајчан халгына даһи бәјүк мүвәффәғијәтләр арзу едирәм".

ҺӘЛАК ОЛАНЛАРЫН ХАТИРӘСИНИ ЈАД ЕТМИШЛӘР

Ијунун 22-дә һүзн вә аным күнү Дағыстан Республикасы Халг Мәчлисинин Сәдри Хизри Шихсәидов вә Дағыстан һөкүмәтинин Сәдри Артјом Здунов Ленин комсомолу адына паркдагы «Хиласкар әскәр» вә «Әбәди мөшәл» абидәләринин өнүнә чичәк дәстәләри гојмушлар. Мемориал тәдбирләрдә Дағыстанын Башчысы вә һөкүмәти мүдиријәтинин башчысы Владимир Иванов, рекионун биринчи витсе-назира Анатоли Карибов вә башгалары

иштирак етмишләр.

Хатырладаг ки, мәнз 22 ијул 1941-чи ил тарихдә насист Алманијасы мұһарибә елан етмәдән Совет Иттифагына һүчүм етмишдир. Мұһарибә илләриндә көстәрдикләри мәрдли вә икидликләрә көрә минләрлә дағыстанлы ордән вә медалларла тәлтиф едилмишдир. Шәһәрин ортасында учалдылмыш абидә һәмјерлиләрин ишыгы хатирәсинә дәрин еһтирамын тәзаһүрдүр. Әнәнәви олараг чәб-һәдән кери дәнмәјән бүтүн әскәрләрин хатирәси бир дәгигәлик сүкүтлә јад едилмишдир.

Сонра тәдбир иштиракчылары Бәјүк Вәтән мұһарибәси иштиракчыларынын- Совет Иттифагы Гәһрәмәнлары вә «Шәһрәт» орденинин там кавалерләринин шәкилләрини өлләриндә тутараг «Шәһрәт» аллејасына көлмиш вә топлашанлар чәсарәт, икидлик вә Гәләбә символу олан гәрәһфилләри абидә өнүнә гојмушлар.

ХАТИРӘ ВӘ КӘДӘР КҮНҮНДӘ РЕСПУБЛИКА САКИНЛӘРИНӘ МҮРАЧИӘТ ЕТДИ

Русија Федерасијасында 22 ијун Аным вә Кәдәр Күнү олараг гәјд олунур. Бу тарих өлкә тарихиндә ән чәтин сынаг олан 1941-1945-чи илләр Бәјүк Вәтән мұһарибәсинин башламасы илә өләгәләндирилир.

Һәммин күн бөлкә башчысы Владимир Василјев республика сакинләринә мұрачиәт етди: «Һөрмәтли дағыстанлылар! Бу күн Русија тарихинин ән драматик вә гәһрәмәнлыг тарихләриндән биридир. 22 ијун 1941-чи илдә дүшмән Вәтәнимизә хаинчәсинә һүчүм етди, Бәјүк Вәтән мұһарибәси башлады.

Нәсилләрдән-нәсилләрә, тортағымызы ән ағыр иткиләр һесабына азад едән ағсагалларымызын фәдакарлыг көстәрдикләри мүгәддәс халг јаддашы нәсилдән-нәслә өтүрүлүр.

75 ил әввәл аталар вә бабалар Гәләбә газандылар, бу бизим үчүн әбәди олараг чәсарәт вә гәһрәмәнлыг зирвәси, әзмкарлыг вә һәмрәјлик нүмунәсидир. 180 мин дағыстанлы чәбһәјә кетди, јарысындан чоһу динч кәләчәјимиз үчүн чанларыны верәрәк кери гајытмады. Бизим көркәмли халг шаиримиз Рәсул һәмзәтов ганлыгадалы мұһарибә илләринә чоһлу шеирләр һәср етмишдир.

Вәтәнимизи горумаг, өвләдларымыза вә нәвәләримизә улу бабаларын хатирәләрини чатдырмалығы, онларын мұһарибә һаггында һәгигәтләри, кимсәнин тарихи јенидән тәфтили етмәсинә ичазә вермәмәсинә көрә борчлујуг.

Ветеранларымыза сүһ вә әмин-аманлыг, чансағлығы вә фираванлыг диләјирәм".

СƏСВЕРМƏДƏ ТƏҢЛҮКƏСИЗЛИЈИН ТƏМИНАТЫ ҮЗРЭ ТƏДБИРЛƏР МҮЗАКИРЭ ЕДИЛМИШДИР

Дербенд хакимияти РФ Конституциясына дэжишкликлэр үзрə сəсвермəнин кедшатында тəһлүкəсизлијин тəминаты үзрə тэдбирлэри мұзакирə етмишди. Ијунун 22-дə шəһэр мұдиријетиндə Русия ДИН-ин Дербенд үзрə шөбөсинин рəиси Рəһман Рамазановун рəһбэрлији алтында антитеррор комиссиясынын јығынчағы кечирилмишди.

Јығынчагда шəһэр мұдиријетинин хидмэт вə структур бөлмэлəринин, күч идарəлəринин, тəһсил вə сəһијјə, ичтимаи вə кəнчлэр тəшкилатларынын рəһбэрлэри, диндарларын нұмајəндəлэри иштирак етмишлэр.

Јығынчагда ДР Башчысынын кəмкчиси, антитеррор комиссиясы апаратынын чəнуб əрази даирəсиндə (ЧЭД) нұмајəндəsi Тимур Зəрбəлијев иштирак етмишди.

Јығынчагда мұзакирə олуан əсас мəсəлэлəрдən бири Русия Федерациясынын Конституциясына дэжишкликлəрин бəјəнилмəsi мəсəлəsi үзрə Үмүрусия сəсвермəсинə һазырлыг дəврүндə ичтимаи тəһлүкəсизлијин вə гайда-ганунчулуғун тəмин едилмəsi олмушдур. Əсас мəрузə илə чыхыш едэн ДИН Дербенд шəһэри үзрə шөбөси рəисинин ичтимаи гайдаларын горунмасы үзрə мұавини Фредин Чəфəров мəлумат вермишди ки, сəсвермədə ичтимаи гайда-ганунчулуғу тəмин етмэк үчүн Дербенд шəһэри үзрə комплекс тəшкилати тэдбирлэр һəјата кечирилди. Хүсусилə тэдбирлэр планы ишлениб һазырланмыш, ишчи групунун тərкиби мұəјјан едилмиш, шəһэр полис шөбөсинин рəһбэр тərкибинин нөвбэтчилик чəдвəли тəсдиг едилмишди.

Бундан башга мұлки-мұдафиə вə фəвгəладə һадисэлэрлə иш үзрə идарəјə халг дружиначыларынын ажрылмасы һаггында мəктүб кəндəрилмишди. Елəчə дə сəсвермə кечирилчэк объектлəрдə антитеррор мұдафиəsi вə техники јанғын тəһлүкəсизлији истигамəтиндə объектлəрин əлавə тəһлили

кечирилмишди.

Сəсвермəјə ики күн галмыш сечки саһэлəринин вə онларын əтраф əразилэри техники васитэлэр вə хидмэт итлэри истифадə едилмэклə əлавə

мұајинəsi кечирилмишди.

Русия Конституциясына əлавələрин бəјəнилмəsi мəсəлəsi үзрə Үмүрусия сəсвермəсинə һазырлыг дəврүндə террор актларынын кечирилмəсинин гаршысынын алынмасы вə ашкар едилмəsi үзрə ишин тəшкили полис шөбөсинин рəһбэрлијинин даими диггəтиндə сахланылыр», -дејə Ф.Чəфəров чыхышыны јекунлашдырмишди.

Сонра ДР-нын Тəһлүкəсизлик Шурасынын тапшырығы илə вачиб объектлəрин башчылары- торпаг вə эмлак мұнасибэтлэри идарəсинин рəиси Мурад Абəјев «Дербенд 2.0 бəлəдијə унитар мұəссисəсинин баш мұһэндиси Мəһəммəd Абдурəһманов, Дербенд үзрə електрик шөбөкэлэри идарəsi

рəиси вəзифəсини мұввəгəти ичра едэн Ајдын Əлијев тəһлүкəсизлик вə антитеррор мұһафизəсинин тəмин едилмəsi үзрə тэдбирлэр һаггында һесабат вермишлэр.

сини, јерли мəтбуат вə электрон күтлэви информасия васитэлəринин јерли спесифика нəзэрə алынмагла, антитеррор тэдбирлəринин кечирилмəsi имканларындан фəал истифадə етмəsi тəвсијə етмишди. Онун фикринчə интернет шөбөкəсинин мониторингине, јерли кəнчлэр арасыда даһа кениш јайылмыш контентлəрин вə онларын мəзмунларынын єјрəнилмəсинə хүсуси диггəт јетирилмəлидир.

Мəвзунун давамы олараг «УКМПИС» муниципал дəвлəт идарəсинин рəиси Самилə Нəчəфова мəдəнијјət, кəнчлэр сijasəти вə идман үзрə идарəнин кəнчлэр арасында террорчу идеолокијасынын јайылмасынын вə кəнчлəрин террорист дəстəлəринə чəлб едилмəсинин гаршысынын алынмасы үзрə кəрүлөн ишдэн данышмышдыр.

Јығынчағын кедшатында чыхыш едэн шəһэр Ичласынын сəдри Мəвсүм Рəһимов информасия мəkанынын, хүсусилə социал шөбөкэлəрдə террорист характерли чинајəтлэр мəјл кəстэрэн кəнчлəрин ашкар едилмəsi үзрə ишин мониторингинин мұнтəзəм кечирилмəсинə чəғырмышдыр. Јохса онун фикринчə шəһэр хакимияти, ичтимаи тəшкилатлар, диндарлар тэрəфиндэн кечирилэн бүтүн иш фəјдасыз ола билэр.

Јығынчаг иштиракчылары ДР үзрə АТК-нын Русиянын милли антитеррор комиссиясы гəрарларынын ичрасынын кедшатыны да мұзакирə етмишлэр. Бу мəсəлэлəрин мұзакирəсиндə шəһэр мұдиријети башчысынын мұавини Видади Зəјналлов, шəһэр тəһсил Идарəсинин рəиси Күлназ Сəмədова, шəһэр прокурорунун баш кəмкчиси Нурпаша Нəзиров, Дербенд шəһэри Имамларынын сəдри Абдулал Маликов, М.Јарагски адына мəсчидин имамы Ризван һəбибов вə башгалары иштирак етмишлэр.

ТИББ ИШЧИЛƏРИЛƏ КӨРҮШМҮШДҮР

Ијунун 22-дə Дербендин башчысы Хизри Абəкаров мəркəзи шəһэр хəстəханасынын эмəkдашлары илə кəрүшмүшдүр. О, тибб ишчилəринə Дағыстанын Башчысы Владимир Василјевин тəшəккүр мəктүбуну тəгдим етмишди.

Хизри Абəкаров онлара фəдакар əмəјинə, икидлијə, сəмимилијə вə пешəкар борчуна мəсулијјəтлə јанашдығына кəрə тəшəккүрүнү билдирмишди.

«Сизи кечэн тибб ишчиси Күнү мұнасибəтилə тəбрик едирəm. Бу ил бајрам хүсусилə гəјри-ади олуб. Мəһз Сиз коронавирус инфекиясы илə əсас зəрбəни үзəринизə кəтүрмүсүз. Јаранмыш вəзијјət кəстəрди ки, тибб ишчиси пешəsi нə гəдэр вачибди. «Гырмызы зона»ларда һэр пасијентин һəјаты вə сағламлығы уғрунда мұбаризə апарараг сиз

бəјүк əзијјəтлэр чəкдиз. Сизə мəлумат вермэк истəјирəm ки, «Журавли» елми-сағламлыг комплексинин баш директору Мəһəммəd Мəһəммədов һəкимлəрин хəјријјəчи реабилитасиясыны тəшкил етмэк гəрарына кəлмишди. Əлкəнин мұхтəлиф тибби мұəссисэлəриндэн 10 күнə 60 нəфəрдэн ибарət группар ијулун 1-дэн сентјабрын 1-нə гəдэр гəбул едилчэкди. Дəниз кəнарында, кəзəl јердə истираһəт сизə сағламлығынызы бəрпа етмəјə кəмэк едчэкди», -дејə Хизри Абəкаров билдирмишди.

Хатырладаг ки, Дағыстанын башчысы Владимир Василјев 11 миндэн артыг һəким, тибб бачылары, санитарлар вə башга сəһијјə ишчилəринин мұхтəлиф дəвлəт мұкафатлары илə тəлтиф едилмəsi һаггында Фəрман имзаламышдыр.

ЈЕНИ ТИББ МƏРКƏЗИНДƏ

Бу күнлəрдə Дербенд шəһэр башчысы Хизри Абəкаров чохфунксиялы тибб мəнтəгəсинин иншаат саһəсинə баш чəкмишди. Шəһэр мəтбуат хидмəтиндэн алдығымыз мəлумата кəрə, тибб мəркəзи гыса мұддət əзиндə Русия Мұдафиə Назирлијинин лəјиһəсинə əсасэн тикилир. һэрби иншаатчылар вахты 4 күн габаглајыр. Артыг ијунун сонунда тибб мəнтəгəsi өз ишинə башлајачаг.

Президент Владимир Путин тапшырығы илə үмуми тутуму 200 чарпајылыг олан мұасир тибб очаглары Дербенд, Каспийск шəһэрлəриндə вə Хасавјурт районунун Ботјурт кəндиндə тикилир.

Һал-һазырда һэрби иншаатчылар кəлчэк чохфунксиялы тибб мəркəзинə кириш јоллары ачырлар вə дахили бəзек ишлэри апарырлар. Бундан əлавə сантехника гургулары, чиназлар гурашдырылыр вə əтраф əрази абадлашдырылыр. Јени гураш-

дырылмыш канализасия тэмизлэјичи системи илə тэмизлэнмиш су дэнизə ахыдылачакдыр.

Дербенд шəһэр башчысы Хизри Абəкаров иншаатчылар ишин сүрəтинə кəрə тəшəккүр етмишди.

«Онларын бу гəдэр тез ишлэмэлəрини кəзлэмэрдик. Серкəј Шожуја, республиканын рəһ-

бэри Владимир Василјев вə лəјиһədə иштирак едэн бүтүн иншаатчылар тэрəфиндэн тэмсил олуан Русия Мұдафиə Назирлијинə дəрин тəшəккүр едирəm. Бу хəстəхананын үстүнлүјү дəниз саһилиндə јерлəшмэсидир. Дəниз һавасы инсанларын сағламлығына кəмэк едир» -Х. Абəкаров билдирмишди.

КҮЛНАЗ СƏМƏДОВАНЫН ШƏРҢИ

Дербенд шəһэр тəһсил идарəсинин рəиси Күлназ Сəмədова Русия Федерациясынын Конституциясына едилэн дэжишкликлэри шəрһ етди: «Русия Конституциясына дэжишклик едилмəsi зəрүрəти, əлкəдэки вəзијјəтин кəклү дэјишмəsi сəбəбиндэн јетишиб».

Инанырам ки, Русия Федерациясынын Конституциясына тəклиф олуан дэжишкликлэр, шүбһəсиз ки, бир сыра мұсбət дэжишкликлэрə сəбəб олачакдыр, чүнки бунлар вəтəндашларымызын һəјат сəвијјəсини јакшылашдырмаға јөнəлдилмишди. Дүшүнүрəm ки, онларда тəсвир олуан социал тəминатлар əтрафлы дэгиликлə јазылыб вə һэр

бир русиялыја тəсир едчэкди.

Хүсусилə, мəним фикримчə, дəвлəтин аилə сijasəтинин ганунверичиликдə консолидасиясы, аилəнин, ананын, атанын вə ушагларын горунмасы кими принциплэр, аилədə ушагларын лəјигли тэрбијəsi үчүн шəраитин јарадылмасы евин тикинтиси заманы тэмəлин мөһкəмлэндирилмəsi гəдэр вачибди. Бу

тэмəлдир, бунлар чəмијјəти бирлəшдирэн дəјэрлəрдир.

Дэжишкликлэр Əсас Ганунда кениш социал тəминатлары мұəјјəнлəшдирчэк, Конституцияда тэсбит едилмиш социал дəвлəт принципини јенидэн ачмаға, ону хүсуси мəзмунла долдурмаға, вəтəндашларə кəлчэјə инам һиссинə имкан јарадачак вə реал аддымларына кəмэк едчэк. Јəни, онлар һансы вəзијјəтдə олдуғларына кəрə дəвлəтин кəмəјинə архалана билэрлэр- К.Сəмədова гəјд етмишди.

Таһир САЛҢ

МҮҢАРИБЭНИН ЈЕКУНЛАРЫ

Икинчи дүңја мұһарибәси мұһарибәләр тарихиндә ән дөһшәтлӣ вә дағдычы мұһарибә олмушдур. Оун мұхтәлиф мәрһәләләриндә һәр ики дөјүшөн тәрәфдән ејни заманда 8 милјондан — 12,8 милјона кими инсан, 84 миндән — 163 миңә гәдәр топ, 6,5 миндән — 18,3 миңә кими тәјјарә иштирак етмишди. һәрби әмәлијјатларын әһатә етдији әрази Биринчи

чеврилмишдиләр, Инкилтәрә вә Франсанын дүңјада ролу зәифләмишди. Мұһарибәдән сонра Алманија, Вјетнам, Корәја парчаланмышды. Икинчи дүңја мұһарибәсиндән сонра сүлһә вә тәһлүкәсизлијә хидмәт едән күтләви бәјнәлхалг тәшкилат вә гурумлар јаранмышды. Онларын арасында һәлә мұһарибәнин кедишиндә формалашмыш БМТ мүстәсна јер тутурду. Икинчи дүңја

Дүңја Мұһарибәсиндәкиндән 5,5 дөфә чох иди. Мұһарибәјә сәрф едилән хәрчләрин мигдары 4 трилјон АБШ доллары олмушду. Онларын 1 трилјон 117 милјардыны сырф һәрби хәрчләр тәшкил етмишди. Мұһарибә заманы 60 милјондан чох адам тәләф олмушду. Ондан 27 милјону ССРИ-нин, 13,6 милјону Алманијанын, 6 милјону Полшанын, 5 милјону Чинин, 2,5 милјону Јапониянын, 1,7 милјону Југославијанын, 600 миңи Франсанын, 370 миңи Инкилтәрәнин, 300 миңи АБШ-ын вә с. пајына дүшмүшду. Икинчи дүңја мұһарибәсинин ән башлыча јекунларындан бири фашизмдин ичтимаи-сијаси систем кими јер үзүндән силәмәсидир. Бу, мұһарибәдә насист Алманијанын, фашист Италјанын вә онларын мүттәфигләринин мәғлубијәти нәтичәсиндә баш вермишди. Дүңјада ики систем — буржуа демократик вә социализм системләри галмышды. Мұһарибәдән сонра дүңјада чох чидди кеосијаси вә ичтимаи дөјишикликләр баш вермишди. Европада вә Асијада бир сыра мүстәгил дөвләтләр јарадылмыш, сәрһәдләр јендән гурулмуш, Мәркәзи вә Чөнуб-Шәрғи Европанын бир чох өлкәләри фашизмдән азад олдуғдан сонра ССРИ-нин тәсири алтына дүшәрәк совет моделли сијаси инкишаф јолуну кәтүрмүшдүләр, Асијада, Африкада вә Латын Америкасы өлкәләриндә милли-азадлыг һәрәкәти күчләнмишди. Мұһарибә дөвләтләрарасы мұнасибәтләрдә јени мүтәнәсиблик јаратмышды: галиб вә мәғлуб дөвләтләр группу јаранмыш, галиб дөвләтләр сырасында АБШ-ын вә ССРИ-нин нүфузу олмазын дәрәжәдә артмыш, онлар дүңјанын супер дөвләтләринә

мұһарибәсинин ән башлыча јекунларындан бири дө, оун дүңја сивилизасијасыны мәһв олмағдан хилас етмәсидир. О, дүңја сивилизасијасыны јени инкишаф јолуна јөнәлтди, оун јени маһијәт алмасы үчүн мөһкәм зәмин верди. Мұһарибә, һәмчинин дүңјанын мүәјјән заман кәсијиндә 2 ичтимаи-сијаси дүңја системинә парчаланмасы үчүн шәраит јаратды. Сонрадан ССРИ-нин, дүңја социализм системинин сүгуту нәтичәсиндә сөзүкәдән парчаланма арадан галхды. Икинчи дүңја мұһарибәси дүңја сивилизасијасыны горујуб инкишаф етдирмәк үчүн чох мұһүм дәрсләр вермишди.

Белә ки: о, бәшәријәтә бәјүк фәлакәтләр кәтирән мұһарибәләрин маһијәтини дәрк етмәк дәрсини верди; о, халгларә јени дүңја мұһарибәсинә, өзү дө дөһшәтлӣ күтләви гырғын силаһларынын мөвчуд олдуғу индики дөврдә јол верилмәсинә имкан јаратмамағ дәрсини верди; о, халгларә дүңја мұһарибәсинә јол вермәмәјин ән башлыча шәртинин бу тәһлүкәјә гаршы бирләшмәјин чох вачиб олмасы дәрсини верди. О кәстәрди ки, дүңја мұһарибәсинә јол вермәмәк үчүн илк нөвбәдә рекионал мұһарибәләрин баш вермәсинин гаршысы алынмады. Оун гаршысыны алмағын ән өнәмли јолларындан бири дө, мұһарибә өлөјинә тәблиғаты күчләнди, бунун үчүн мөһкәм идеја-сијаси база јаратмағдыр; мұһарибәнин гаршысыны алмағын ән мұһүм шәртләриндән бири дө, силаһланмаја сон гојмаға, күтләви гырғын силаһларыны мәһв етмәјә вә јениләринин јарадылмасынын гадаған едилмәсинә наил олмағдыр.

Һазырлады: Таһир САЛЕҺ

«ДЕМОГРАФИЈА» ҮЗРӘ ЛАЈИҢӘ ҺӘЈАТА КЕЧИРИЛИР

Дағыстан Республикасынын Әмәк вә Социал Инкишаф Назирлији илк ушағын доғулмасы (өвладлыға кәтүрүлмәси) илә әлағәдәр ајлыг едәниш етмәклә бөлкәдәки доғум нисбәтинин артырылмасына јөнәлмиш «Демографија» милли лајиһәсинин «Ушаг доғуларкән аиләләрә мадди дәстәк» рекионал програмыны давам етдирир.

2020-чи ил үчүн илк ушағын доғулмасы (өвладлыға кәтүрүлмәси) илә әлағәдәр ајлыг едәниш үчүн федерал бүдчәдән малијјәләшдирмәнин мигдары 3,846,070,400.00 рубл тәшкил едир.

Беләликлә, Дағыстан Республикасы Әмәк вә Социал Инкишаф Назирлији, әһалинин социал мұдафиәси идәрәләри 27 006 нәфәрә едәниш үчүн 1,644,149.215.65 рубл мәбләғиндә вәсайт ајырмышдыр.

Гејд етмәк лазымдыр ки, еһтијачы олан аиләләрә илк ушағын доғулмасы (өвладлыға кәтүрүлмәси) илә әлағәдәр ај-

лыг едәнишләрин верилмәси, һәр аилә үзү үчүн адамбашына дүшән кәлирин 1,5 дөфәдән чох олмамагла 31 декабр 2024-чү илә гәдәр вериләчәкдир.

Дағыстан Республикасы Әмәк вә Социал Инкишаф Назирлијинин рәсми сајтында, һабелә социал шәбәкәләрдә, шәбәләрин сәһифәләриндә бу социал дәстәк тәдбиринин кәстәрилмәси гајдасы барәдә мәлумат јерләшдирилмишдир. Назир Изумруд Мугутдинов

ва бәләдијјәрә, әһалинин социал мұдафиәси шәбәләринә ушағы аиләләрә социал дәстәк тәдбирләри барәдә әһалинин мәлуматландырылмасы тапшырмышдыр. Дағыстан Республикасы Сәһијә Назирлијинин көмәји илә ушағы аиләләрә дәстәк тәдбирләри барәдә мәлуматлар, клиникаларда, ушаг хәстәханаларында вә дикәр тибб мүәссисәләриндә јерләшдирилмишдир.

Таһир САЛЕҺ

ДӘРБЭНДДӘ СИРЛИ ТИКИНТИ АШКАР ЕДИЛМИШДИР

Хатырладағ ки, 2020-чи илин март ајынын өввәлләриндә «Дәрбәнд Дөвләт тарихи мемарлыг вә бәди музәј горуғу» дөвләт бүдчә идәрәсиндә Дәрбәнд шәһәринин биринчи мөһәллә, 121-чи квартал ев 16 үнвандә јерләшән торпағ саһәсиндә фәрди евтәтикмәк үчүн чала (котлаван) газыларкән археоложи объектин ақшар едилмәсинин мејдана чыхарылмасы һагғында мәлумат дахил олмушдур. Чари илин июн ајынын 18-дән башлајарағ РЕА ИИАЕ ДТМФ-нин профессору Муртузәли һачыјевин рәһбәрлик етдији Дәрбәнд јенитиклә археоложи експедијасы Дағыстан Республикасы мәдәни ирсинин горулмасы үзрә акентлијин вә Дәрбәнд дөвләт тарихи мемарлыг бәди музәј горуғу илә разылашмаја көрә ашкар едилмиш объектин өјрәнилмәсинә башланылмышдыр.

Һазырда тәчили мұһафизә-горулма газынтлары сүрәтлә кәдир. Көрүлмүш ишләр нәтичәсиндә 2,6x1,9 метр дахили саһәси вә 2,1 метр таваны олан кириш нәрдиванлары вә 3 дивар бүчрәси, тағ шәклиндә гүббә илә ертүлмүш кичик көрпич бина ашкар едилмишдир. Бурада 11-чи вә 13-чү әсрләрин өввәлләринә аид керамик, о чүмләдән Иран, јерли мина габларынын фрагментләри һәмчин дөврдә бу бинанын фәалијјәтдә олмасыны мүәјјән едир. Көрүндүјү кими монголларын јүрүшүндән сонра Дәрбәнддин бир чох объектләри

кими бу бина да фәалијјәтини дајандырымышдыр. һәмчин дөврә аид галмыш көрпич бина шүбһәсиз мараға сәбәб олмушдур. Алынмыш мәлумат орта әсрләрдә Дәрбәнддин чичәкләнмәси вахтында мемарлыг вә тикинти иши мә-

сәләләринә јени ишыг ачыр.

Ашкар олунмуш бинанын тәдгигаты һагғында гәрар чыхармағ һәлә тәздир. Әлчүләринин планлашдырылмасына көрә о кичик јардымчы бинаны хатырлада. Ишләр давам едир. Дәрбәнд Горуғу музәји һәмчин объектдә апарылачағ ишләр һагғында мәлумат верәчәкдир

ДАҒЫСТАН ӘРЗАГ БАЗАРЫНДА ГИЈМӘТЛӘРИН ВӘЗИЈЈӘТИ

2020-чи илин мај ајынын 7-дән башлајарағ габағкы илләрдә олдуғу кими әрзаг мөһсулары арасында мејвә, тәрәвәз мөһсуларына

гијмәтләрдә даһа чох дөјишикликләр гејд алынмышдыр. Белә ки, һәфтә әрзиндә соғанын, көкүн гијмәти (1,2 фаиз), картоф (0,5 фаиз) баһалашмыш, ејни заманда хијарын гијмәти 11,5 фаиз, кәләм 1,5 фаиз, тәзә алма вә помидор мұвафиг оларағ 0,6 вә 0,3 фаиз учузлашмышдыр.

Галан гита мөһсулары ичәрисиндә дүјү, 2,5-5 фаизли стерлизә едилмиш сүд, битки јағы, 1-чи вә 2-чи нөв ундан чөрәк мәлуматлары 0,3-0,6 фаиз баһалашмышдыр. Ејни вахта тојуг јумуртасы, гарабашағ јармасы, јағлы шор, шөкәр 0,6-1 фаиз учузлашмышдыр.

Нәзәрдә олан медицинаментләр группунда ренни, алмакел, макро вә микроэлементләри поливитаминләр, троксерутин, валокардин 0,2-0,8 фаиз баһалашмышдыр. Бунуна белә бромгексин 0,5 фаиз учуз олмушдур. Дизел јаначағы вә бензинин гијмәтләри дөјишмәмишдир.

ДР үзрә Федерал дөвләт статистикасынын әрази органы.

ДЕЗИНФЕКЦИЈА ИШЛӘРИ ДАВАМ ЕДИР

Дәрбәндиң парк әразиләриндә дезинфекција ишләри давам едир. Горсервис коммунал хидмәтинин директору Аслан Рәчәбовун сөзләринә кәрә, 6 парк вә мејданларда санитария ишләри мутәмади олараг

апарылып.

Белә ки, ијунун орталарында мүүссәсинин ишчиләри әлчиләчиләриндән истифаде едәрәк Дәрбәндиң «Дәјүш Шәһрәти», Сүлејман Сталски, Нәриманов, Совет Иттифагы Гәһрәманы Абас Исрафи-

лов, Нажмутдин Самурски вә Јубилеј парклары, Ағасијев проспектиндәки күл мејданчасыны, «Казым-бек» золагыны, шәһәрин дәнискәнары саһилини, һәмчинин јол кәнарындакы һасарлары, зибил гутуларыны, пијада јолларыны да дезин-

ФӘРДИ ГОРУЈУЧУ ВАСИТӘЛӘРЛӘ ТӘМИН ЕДИЛМИШДИР

Бу јахынларда Дәрбәндиң Әрази Сечки Комиссиясы үчүн лазыми сајда маскалар, әлчәкләр, халатлар вә дезинфекцијаедици маддәләр алынмышдыр. Мөвчуд вәзијәтә кәрә сечки күнү бүтүн еһтијат тәдбирләри кәрүлчәкдир. Шәхси горујучу васитәләр мөнтәгә сечки комиссиялары арасында пајланачаг. Маскалар вә әлчәкләр јалныз сечки комиссиясынын үзвләринә дејил, сәсвермәнин

иштиракчыларына вә мүшаһидәчиләринә дә верилчәкдир.

Гејд едәк ки, ијулун 1-дә Конституција дәјишикликләри илә бағлы Үмумрусија сәсвермәси олачаг. Бу күн Русијанын һәр бир вәтәндашы сечки мөнтәгәсинә кәләрәк өлкәнин Әсас Гануна едилән дәјишикликләрлә бағлы фикирләрини билдирә биләрләр.

ҲЕЛИКОПТЕР ИЧАРӘЈӘ АЛА БИЛӘРЛӘР

Маһачгала һава лиманы Дағыстанда һава турлары тәшкил етмәје башлајыр. Алты нәфәрәдәк дашыма габилијәти олан Евросоптер ЕС 130Т2 вертолјотлары Дағыстанын кәзәллији илә вәтәндашлары

севиндирчәкдир.

Һазырда бу күн 2 вертолјот мүштәриләрини кәзләјир. Учун бир саатында кәзләнилән ичарә 100 мин рублу тәшкил едир. Хидмәтдән өзәл ширкәтләр, тур операторлар вә

тәшкилатлар истифаде едә биләрләр.

Гејд етмәк лазымдыр ки, 250 километр мөсафәје учуш мөсафәси республиканын бүтүн әразисини әһатә етмәје имкан верир.

ГЫСА ХӘБӘРЛӘР

ПУТИН МУЗЕЈДӘ АТАСЫНЫН ФОТОСУНУ ТАПДЫ

Президент Владимир Владимирович Путин Москва јахынлығында јерләшән «Патриот» паркында икинчи Дүнја мұһарибәсинин иштиракчыларына һәср олунмуш «Хатирә јолу» музеј комплексиндә кәзишәркән фотоархивдә атасынын шәклини тапыб.

Мәлумата кәрә, Владимир Владимирович Путинин атасы шәкилдә чәбһә јолдашлары илә бирликдә әкс олунуб. Гејд едәк ки, музејин виртуал базасында он милјонларла өн вә арха чәбһә дәјүшчүләринин шәкилләри топланыб.

РЕСТОРАНЛАР ВӘ УШАГ БАҒЧАЛАРЫ ИШӘ БАШЛАЈАЧАГ

Русијанын пајтахты Москвада ијунун 23-ү јени нөв коронавируста әлағәдар јаранан вәзијәтә кәрә тәтбиг едилән мөһдудийәтләрин ләғв едилмәсинин үчүнчү мәрһәләси башлајыр. Бу мәрһәлә чәрчивәсиндә сабаһдан ресторанлар, фитнес мәркәзләри, ушаг бағчалары фәалијәтини бәрпа едәчәк, идман вә истираһәт үчүн шәһәр инфраструктуру истифадеје верилчәк. Буну Москва шәһәринин мери Серкеј Собјанин өз блогунда јазыб.

Онун сөзләринә кәрә, сабаһдан үч ајлыг арадан сонра ресторан вә кафеләр ачылачаг: «Фитнес клублары, һовузлар вә идман сағламлыг комплексләринин фәалијәти бәрпа олуначаг. Китабханаларын вә ушаг бағчаларынын фәалијәтинә тәтбиг едилән мөһдудийәтләр ләғв едилир». Шәһәрин мери гејд едиб ки, әһалинин социал мұдафиәси гурумлары нормал фәалијәт режиминә гајдыр. Белкәләрин тәдричән «ачылмасыны» вә тәтил мөвсүмүнүн јахынлашмасыны нәзәрә алараг, шәһәр рәһбәрлији туризм ацентликләринин фәалијәтинә тәтбиг едилән мөһдудийәтләрин ләғв едилмәси барәдә гәрар гәбул едиб. Лакин Москвада экскурсияларын тәшкили һәләки мүмкүн олмајачаг.

250 АЗӘРБАЈЧАН ВӘТӘНДАШЫ ВӘТӘНӘ КӨНДӘРИЛДИ

Русија Федерациясында олан даһа 250 Азәрбајчан вәтәндашы өлкәје кәндәрилиб. Онлар Самур сәрһәд –кечид мөнтәгәси васитәсилә Азәрбајчана кечибләр. Өлкәје кәтирилән вәтәндашлар хүсуси јарадылмыш дүшәркәдә карантинә алыначаглар.

Хатырладаг ки, коронавирус пандемиясы илә бағлы харичи өлкәләрдә олан Азәрбајчан вәтәндашларынын кери гајтарылмасы үчүн ардычыл тәдбирләр кәрүнүр.

БУ ИЛ ҺӘЧЧ ЗИЈАРӘТИ БАШ ТУТМАЈА БИ-

2020-чи ил ијунун 13-дә Гафгаз јолунун 931-чи километрлијиндә, тәхминән саат 17:35-дә «ВАЗ-2114» маркалы автомобили идәрә едән Дәрбәнд рајонунун 28 јашлы сакини гаршы һәрәкәт золагына чыхараг Гајакәнд рајонунун 59 јашлы сакининин идәрә етдији «Чери М11» автомобили илә тогушмушдур. Зәрбәдән сонра «ВАЗ-

2124» Каспијск шәһәринин 41 јашлы сакининин идәрә етдији «Газ-3302» маркалы автомобилинә чырпылмышдыр. Тоггушма нәтичәсиндә әтрафа сәпәләнән гәлпәләр јолун кәнарында дајанмыш машинлары зәдәләмишдир.

Јол гәзасында хәсарәт алан «ВАЗ-2114»-үн сүрүчүсү мүхтәлиф бәдән хәсарәтләри илә Дәрбәнд шәһәринин мәркәзи шәһәр хәстәханасына чатдырлымышдыр.

Баш верән гәзанын бүтүн тәфәрр-

ВАЧИБ МӘЛУМАТ

Ијун ајынын 16-дан етибарән «Нарынгала» истәһкамы мемарлыг комплекси вә ландшафт паркы олараг фәрди зијарәт үчүн ачыг олачаг. Роспотребнадзорун бүтүн тәләбләринә ујғун олараг маскалар тахмаг вә мөсафәләри горумаг шәртилә зијарәтә ичазә верилир.

анчаг коронавирус мөсәләсиндә бу, кечәрли дејил. «COVID-19-ун су илә јајыла билчәјинә даир һеч бир елмидәлил јохдур. Нәзәрә алмаг лазымдыр ки, ачыг су һөвзәләриндә јүксәк инсолјасија вар,бу исә коронавируста мөһведичи тәсир кәстәрир» -деје мутәхәссис билдириб.

МОСКВАДА ТАХТАДАН ЧОХМӨРТӘБӘЛИ БИНА ТИКИЛЧӘК

Москва шәһәриндә тахтадан чоһмөртәбәли бина инша едилчәк. «Интерфакс» хәбәр верир ки, бинанын тикинтиси 2021-чи илин јајына планлашдырылып. Бина ЧЛТ (чросс-ламинатед тимбер) технолокијасына ујғун олараг инша едилчәк –ағач панелләр бир-биринә јапышдырылмыш тахта гатлардан һазырланаг. Бурада, әсасән ијнәјарпаглы ағач материалындан истифаде едилчәк.

Гејд едилир ки, һәләлик лајиһә үзәриндә иш апарылып. Лајиһәләндирмә битәндән сонра смета һесабланагач вә бинанын һарада тикилчәји ачыгланагач.

ҲЕЛИКОПТЕР ИЧАРӘЈӘ АЛА БИЛӘРЛӘР

Маһачгала һава лиманы Дағыстанда һава турлары тәшкил етмәје башлајыр. Алты нәфәрәдәк дашыма габилијәти олан Евросоптер ЕС 130Т2 вертолјотлары Дағыстанын кәзәллији илә вәтәндашлары севиндирчәкдир.

Һазырда бу күн 2 вертолјот мүштәриләрини кәзләјир. Учун бир саатында кәзләнилән ичарә 100 мин рублу тәшкил едир. Хидмәтдән өзәл ширкәтләр, тур операторлар вә тәшкилатлар истифаде едә биләрләр.

Гејд етмәк лазымдыр ки, 250 километр мөсафәје учуш мөсафәси республиканын бүтүн әразисини әһатә етмәје имкан верир.

ЈЕРЛИ САКИН ХӘСАРӘТ АЛДЫ

үатларыны арашдырмаг үчүн һадисә јеринә истинтаг-әмәлијат групу јолланмышдыр.

Бу факт үзрә просесуал гәрар гәбул етмәк үчүн материал топланмышдыр.

ДРДИН

